

לז'נבה על קב"ים

א ידו הייתי אדם דתי, הייתי אומר: **א** ביום הכיפורים נתן אלוהים אוהרה לבני ישראל.

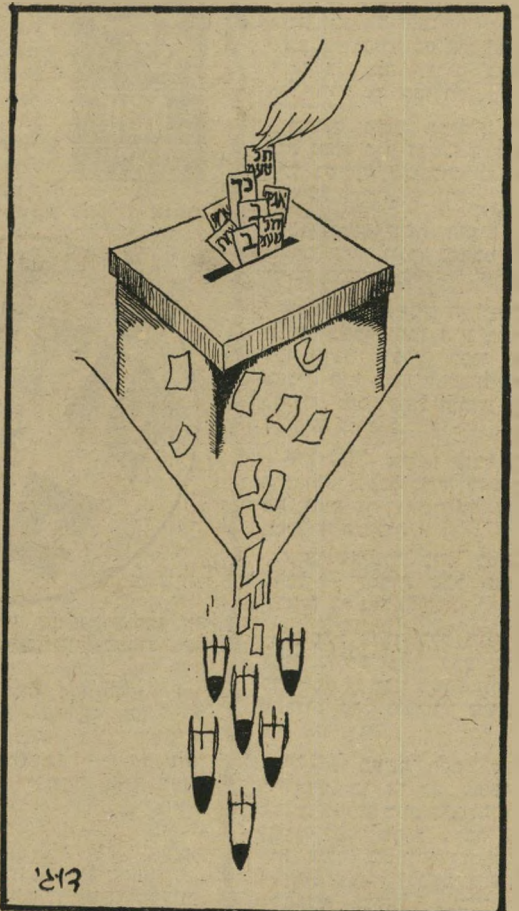
הוא אמר להם בלשון אכזרית: תקנו את דרככם. המירו את פולחן האילים של הכוח בתורת השלום. עצי רז את הריקבון הפושט בקירבכם. הדיחו את נביאי-השקר, המושלים בכם. שאם לא כן, אביא עליכם מלחמה חדשה, ופרענות גדולה עוד יותר. אילו הייתי אדם דתי, הייתי מסכם את תוצאות הי בחירות של השבוע כך: **בני ישראל התעלמו מן האוהרה.**

מ עולם לא נבחרה כנסת ניצית יותר, מאשר הי כנסת השמינית. הבחירות התנהלו כליכולן לאור סיסמות השלום. אר לם קרה מה שקורה לעיתים כה קרובות בחיים הפרי ליטיים: התוצאה היא הפוכה מזו שאליה התכוונו בעליה. **שליש מן הנבחרים דוגלים בתורה המור נעת מראש כל התקדמות לקראת שלום, והי מובילה בהכרח למלחמה חדשה.** עשירית נוספת של הנבחרים התחייבו הגיגית בפני בוחריהם ללכת באותה דרך. **ולמעשה מר"ל 40 אחוזים של הנבחרים שויי כיום לגוף פוליטי שיהיה עתה נתון לחסדי הי אגף הנציגי ביותר שזו.** מחנה השלום, שהיה חלוש גם קודם, נמחץ בבחירות. זוהי דמות הכנסת שנבחרה עדידי העם — כפרוס עירן ועידת-השלום.

ה עם לא בחר בהנהגה של הליכוד הימני. זה נכון. הוא לא נתן אימון לממשלה שבראשה יעמוד מנחם בגין או אריק שרון. **אבל העם הכניס לזכנסת סיעה מוגברת של הליכוד — סיעה שתהפוך את הכנסת לזורה של תעמוזה ארסית נגד כל סיכוי של שלום.** בכנסת זו ישמע קולה של גאולה כהן — הקול הי היסטרי של הקנאות הצרופה. ישלוט בה הסיגנון הצורי מני של שמואל תמיר, הדמוגיה הלאומנית שלוחת-הרסן, המנגנת על הפחדים העמוקים ביותר של אנשים בלתי רציונליים. והפעם לא יהיה זה קולה של סיעה קטנטנת, אלא קולה של סיעה מאסיבית. הדימיון מתחלחל נוכח תחזית הסערות הצפויות כי כנסת זו, כאשר אך ישמע בה הרמז הקלוש ביותר של נכונות לוותרים תמורת שלום. הקירות יודעו. לא תהיה זאת מהדורה נוספת של "גח"ל. לא בכמות ולא באיכות. יש הבדל בין רבע-מינוס לבין שלישי-פלוס. ויש הבדל בין סיעת בגין-רימלט, ובין סיעה עם אריק שרון. אנשי רפ"י, חסידי דין ובני "ארץ-ישראל העובדת", הממשלה תעמוד יום-יום מוד מקהלת זו, וממילא תידחק לעמדות עוד יותר ימוניות, ואי מניות, קיצוניות.

א יזו ממשדה? אם לא תקום ממשלת ליכוד לאומי — ממשלה שתמנע מראש את המשך ועדת ז'נבה — הרי תיתכן רק ממשלה במתכונת הקודמת, פחות או יותר. **במתכונת הקודמת — אך שונה לחלוטין. כי בינתים השתנו כלידי הפסיכה-החזות.** עד כה יכול היה המערך לשלוט גם בלי הדתיים. והיונים של המערך יכלו לשלוט עם הדתיים גם בלי דין. שתי האופציות האלה סגורות עתה. **כדי לשלוט, יהיה המערך זקוק גם לתמיכת דין, וגם לתמיכת המפ"ל.** כלומר: בכל יום של קיומה, היא תהיה מופקרת לסחטנות כפולה. **כנסת ישוטי מישטר של כדרי-עופר. כי ממשלה ישוטי מישטר של דין-רפאל.** הנהגת המפ"ל היתה, לאורך דרכה ההיסטורית, גוף מתון ביותר בפנינו חוץ וביטחון. דאג לכך משה חיים שפירא המנוח, שהיה גדול דור חלש, שחונך מינקות אולם מאז מותו, חל במפ"ל חילחול מתמיד. אין זה רק פרי טכסטיה של "קבוצת הצעירים", מסוגם של זכור לזכור המר ויהודה בני-מגדל, התהליך עמוק הרבה יותר. בבית-הספר הדתי בארץ גדל דור חלש, שחונך מינקות לפולחן לאומני קיצוני, באיצטלה דתית. בקרב נוער זה מורשד רעיון ארץ-ישראל-השלימה ויחס השינאה לגויים אף יותר מאשר בקרב אנמניו של בגין. **אפילו ירצו השירים הדתיים להסתדר עם המערך, יהיה להם קשה מאוד להתעלם מרוי חות הנושבות במיפלגתם. הם יואצו להילחם על כל שעשע של ויתור, על כל פסע של נסיגה.**

אולם בעיית רפאל תהיה כאין וכאפס לעומת בעיית דין. **המחדלים הנוראים, שמשעה דיון אתראי להם אישית, גרמו לירידת המערך. אבל ירידת הי מערך העניקה למשה דין עמדת-מפתח יהי דה-יבמינה.** אחרי ירידת כוחו בבחירות אלה, פשוט לא יוכל הי מערך להרשות לעצמו פילוג. ומשה דין יודע זאת. יתר על כן, במאזן החדש של הכוחות יש לדיין אופי ציה — ולוא גם תיאורטית — של הקמת קואליציה עם הליכוד והדתיים. איום זה מקנה לו כושר-תימרון בלתי-מוגבל. **פירוש הדבר: משה דין יהפוך כימעט ל" דיקטטור של הממשלה הבאה.** נגזו כל חלום להדיח את דין, ולא כל שכן להדיח

את גולדה. גולדה תנהיג את הממשלה. היא תהיה תלויה ברצונו הטוב של משה דין אף יותר מאשר עד כה. **במילים פשוטות: הממשלה הבאה לא תצי טרך לנקוט בקו של הליכוד הימני — אבל הי קו שדה לא יהיה שונה ממנו בהרבה. יהיה זה הקו הנוקשה שלט בין שתי המילחמות.** **מ** משדה זו תנהל את המשך המשאומתן בז'נבה. אין צורך בדימיון רב כדי לצייר את התסריט. הממשלה תוכל להגיע לז'נבה. לא בריצה. אף לא בהליכה נמרצת. היא תגיע על קביים. **הקביים של דין ורפאל.** היא אוכל, אולי, להגיע להסדר על הפרדת-הכוחות. בכך היא תהיה מעוניינת, כדי לשחרר חלק מן המילוי אים וליצור חייץ כינה ובין היריב. **אבל לאחר מכן, היא תשדד להשיג קיפ"י און טוטאלי — אותו קיפאון טוטאלי שהתיש את רוג'רס וזארינג, ושהוביל כמושרין למידי המת יומי-הכיפורים.** האמריקאים יפעילו לחץ למען ההסדר. אבל אפילו התקדמות של מילימטר אחד לא תוכל להתבצע אלא אחי רי מירון-מיכשולים אכזרי: הדיינות עם דין, התי כתשות עם השירים הדתיים שיצטרכו להתכתש עם חברי מיפלגתם. ולאחר מכן יכוחו גועש עם סיעת הליכוד כי כנסת ועם העיתונות המתפרנסת מן הדמוגיה הלאומנית. יתכן שלחץ אמריקאי מתמיד ומאסיבי — מלווה בי אולטימאטום כל שני והמישי — יוכל להזיז משהו, איכי

שהו. אבל יש להניח שהרבה זמן לפני כן יפעלו הערבים, העומדים בפני לחצים פנימיים משלהם. **ואז, ביום כהיר, תפרוץ המלחמה הבאה.**

א יך זה קרה? איך אירעה הצבעה כזאת, כאשר כל העם חשב ודיבר על שלום, ועל שלום בלבד? אין כימעט אדם בישראל שאינו יכול לומר, בכנות גמורה: "אני רוצה בשלום." אולם לא די ברצון זה. **הצרה היא שרבים מן האנשים הטוי ביום הרוצים כשיום אינם מאמינים שהי שלום אפשרי.** ואולי אף פוחדים קצת. כסתר ליבם, מפני השלום. כי השלום הוא יצור בלתי-ידוע. מעולם לא היה לנו שלום. אחרי שלושה דורות רצופים של מלחמה, קשה לאדם נורמלי להאמין בו, ואף להעלותו על דעתו. וטבע האדם גורר עליו לחשוש מפני הלא-ידוע. מצב רע אך מוכר עדיף בעיניו, אינסטינקטיבית, על מצב בלתי-מוכר, שהדימיון אינו תופסו. **הרצון כשיום, ואייהאמונה בשיום, שדמו בבחירות אלה.**

רבים הצביעו בעד הליכוד, בידעם שעליית הליכוד תסכל כל התקדמות לעבר השלום. הם עשו זאת מפני שרצו — בצדק — להעניש את המערך על שלא סילק את האחראים למחדל. **זוהי סיבה טובה. אבל ידו של בוחר כזה היתה רועדת כנטלו את פתק הליכוד — אילו האמין שהשיום אפשרי. רק אייהאמונה איפי שרה את הצבעתו.** רבים הצביעו בעד המערך, מפני שרצו — בצדק — לבלום את הליכוד, המסכן את השלום. אבל הם ידעו שהם מחזקים בכך את דין, שאהבת-השלום שלו אינה עולה בהרבה על זו של בגין ואריק שרון. **גם איה לא יכלו להצביע כפי שהצביעו, אילו האמינו באמת שהשיום אפשרי.**

ה וששני שאפילו בקרב היונים עצמן כירסמה איי אמונה עמוקה באפשרות של שלום. שהרי אחרת לא יכלו להתנהג כפי שהתנהגו בשבועות האחרונים. אנשים טובים והגונים לא היו קוראים לציבור להצי ביע "בכליזאת" בעד המערך בהנהגת גולדה ודיין, אחרי שנכשלו להלוטין בניסיונם החלוש להדיח אותם. אנשים טובים אחרים, מחוץ למערך, לא היו זורקים לפח-אשפה הצעות לשיחות-פעולה מינימלי בין פלגיה שלום, אילו האמינו בעומק ליבם שרובצת עליהם אחריות היסטורית חד-פעמית.

ה הצבעת היונים בלטה מגמה. המשקפת את המצב כולו: **ככל שמיפלגה דיברה על השיום כמושגים סתמיים ונכובים יותר, כן זכתה בתמיכה רבה יותר בקדמי.** את הקולות הרבים ביותר קיבל, כמובן, המערך. תן מנדאט לשלום" — בהנהגת גולדה, דין וגלילי. שלום וביטחון, והס מלהזכיר איזה שלום ואיזה ביטחון. אחריו באה הגדולה שבין הקטנות, סיעת ל"ע. גם היא דיברה הרבה על השלום, והקפידה מאוד-מאוד שלא לפרט למה היא מתכוונת.

את ההישג הנאה הבא השיגה שולמית אלונגי, יונה טרייה וצחורה. שלום ללא פירוט, עם גבולות-ביטחון בלי-תימפורטים. אחריה בא מוקד, ששיפר רק במיקצת את התוצאות הקודמות של מק"י. הוא אמר דברים קצת יותר מפור רשים, אך מבלי להתחייב לשום דבר מפורש. **ואינו הסיעה הרדיקלית ביותר במחנה-היהי שלום, זו שהיתה העקבית והמפורשת ביותר, סכנה על כך קשה. זהו בסופו של דבר, הי הסבר המחותי למה שקרה לסיעת מרי.**

ה כנסת שנבחרה אינה יכולה לשמש בסיס לשום יוזמת-שלום ישראלית. היא תהיה ערוכה כולה להתנגדות לאמצייה-השלום הבינלאומיים. ישלוט בה שני גור שים עיקריים — האחד הרואה בגירה בכל משאומתן משמעותי לשלום, והשני המתחייס אל משאומתן זה כי אל טכסיס לעיכוב כל תהליך העלול להביא לנסיגה מהי שטחים או להסדר הבעיה הפלסטינית. **יתכן מאוד שכנסת זו תהיה עדה, בימיו כהונתה, למילחמה החמישית בין ישראל והי עולם הערבי — מלחמה אכזרית מקודמתה.** ואם ישאל אז ההיסטוריון: "מתי פרצה מלחמה זו?" — הוא עלול להשיב: "בבחירות: שנערכו בישראל ביום האחרון של 1973." **אחרי מלחמת יומי-הכיפורים, עגולה כבוא מילחמת ליהי-הסלומטור.**